keisriga. Seetõttu sattus ta Napoleoni proskriptsiooninimestikku ja pidi Jeena lahingu järel Preisimaalt lahkuma. Nüüd asus ta Riiga ja avaldas siin a. 1807 »Supplementblätter zum Freimüthigen«, mis õhutasid võitlust Napoleoni vastu. Riias asutas M. a. 1807 ajakirja (hiljemini päevalehe) »Der Zuschauer« ja toetas a. 1812 kindralkuberner Paulucci' (vt.) püüdeid Preisi kindrali York'i vägesid üle tõmmata liidust prantslastega venelaste poole. Napoleoni langemise järel asus M. 1816. a. jälle Berliini ja asutas ajakirja »Ernst und Scherz oder der alte Freimüthige«. Kuid ta ei suutnud enam oma endisi positsioone tagasi võita ja tuli 1817. a. Riiga tagasi. Ta teotses siit peale oma mõisas Depkinshofis põllunduse alal ja jätkas samal ajal tegevust ajakirjanikuna. Tsensuuri raskuste tõttu loobus M. a. 1831 »Der Zuschauer'i« toimetamisest. Aa. 1828—38 ilmus M.-i toimetusel nädalaleht »Provinzialblatt für Kur-, Liv- und Ehstland«. M. suri Depkinshofis 9. V 1850. — Kodumaal asudes võttis M. osa agraarküsimuse harutamisest pärisorjuse kaotamise ajajärgul. Vastusena Vaba Ökonoomilise Ühingu poolt a. 1812 ülesseatud teemile kirjutas M. brošüüri »Beweis, dass es halb so viel koste, seine Ländereien von Tagelöhnern bestellen zu lassen, als von leibeigenen Bauern« (Riia, 1814; ilmunud ka Труды Имп. Вольн. Эк. Общ., томъ 66), milles ta tõestab, et vabade palgatööliste töö mõisnikele vähemalt kaks korda kasulikum pärisorjade omast. Olevat kohasem igal aastaajal palgata nii suur arv töölisi, kui seda tööolud nõuavad, selle asemel, et terve a. jooksul nii palju pärisorje toita, kui palju vaja läheb tööjõudu kõige kiiremate tööde puhul. Lähtudes mõisniku huvidest ei peatu M. küsimusel, kuidas sel korral põllutöölistele terve a. läbi elamisvõimaluse kindlustada. A. 1817 »Zuschauer'is« ilmunud artiklis (uuesti ära trükitud J. v. Sivers'i töös »Zur Geschichte der Bauernfreiheit in Livland«, Riia, 1878) soovitas M. talurahva vabastamisel talupojile anda nende maade kohta omandusõiguse, mis oleks ühendatud teatavate alaliste koormustega mõisniku heaks. Omandusõigus õhutaks talupoegi oma maid paremini harima, mille tagajärjel tõuseks talumaade väärtus ja ühes viimasega maksud mõisnikule. Säärase korra maksmapaneku soovitab M. jätta talupoegade ja mõisnikkude omavahelise kokkuleppe asjaks, osutades sellega vähest arusaamist agraarvahekordade tõelisest olemusest. Ka Liivi talurahva vabastamise puhul ilmunud teoses »Die freien Letten und Esthen . . .« (Leipzig, 1820), milles antakse ülevaade pärisorjuse kujunemisest ja selle piiramise katseist Baltimaal, ilmneb M.-i puudulik süvenemine agraarseaduseandluse küsimusisse. M. ei käsita tarvilikul määral teatavate normide konkreetset sisu ja elulist tähendust ega saa hästi aru Baltimaade agraarseaduste põhimõtteist. Nii ei näe M. 1804. ja 1819. a. seaduse erinevaid põhijooni, ei oska nende seaduste paremusi ja puudusi hinnata, vaid tervitab mõlema seaduse väljaandmist ühesuguse üldsõnalise ülistusega. Mitte teadlik olles 1819. a. seaduse kahjulikest tagajärgedest talupoegade suhtes, rõõmustub M. juba fakti puhul, et talurahvas lõpuks saavutanud M.-i poolt ammu propageeritud isikliku vabaduse. See töö leidis vabameelseis ringes vähe poolehoidu, kuid Aleksander I määras talle selle eest eluaegse pensioni. M.-i arvurikkaist töist võiks veel mainida: 1) Hume's und Rousseau's Abhandlungen über den Urvertrag nebst einem Versuch über Leibeigenschaft (Leipzig, 1797), milles M. ühe Hume'i traktaadi ja Rousseau' »*Contrat social*'i« tõlke kõrval süstemaatilisel ja üldisemal kujul arendab juba töös »Die Letten« avaldatud mõtteid pärisorjuse kahjulikust mõjust orja isikule, teistele seisustele ja tervele riigile; 2) Die Vorzeit Lieflands. Ein Denkmal des Pfaffen- und Rittergeistes (2 annet, Berliin, 1798—99, I anne ilmunud A. F. Tombach'i eestikeelses tõlkes Peterburis 1909 pealkirja all »Liivimaa esiaeg«); selles kujutatakse lätlastele ja eestlastele sõbralikus vaimus, kuid kaunis ebakriitiliselt Baltimaade pärisrahvaste esiaega, nende usku ja kultuuri, nende allaheitmist sakslaste poolt ja nende järk-järgulist orjastamist orduajal; 3) Supplement zu den Letten . . . (Weimar, 1798), milles m. s. arvustatakse Liivi 1797. a. maapäeva otsuseid; 4) Wannem Ymanta, eine lettische Sage (Leipzig, 1802), mis luulevormis kujutab oma rahvale ja usule truuks jäänud lätlaste vanema Ymanta võitlust ristiusku üleläinud Kaupoga; 5) Darstellungen und Charakteristiken aus meinem Leben, 2 köidet (Leipzig, 1839—40), mis sisaldavad ohtralt kultuurajaloolist materjali M.-i teotsemisaja kohta Saksa- ja Liivimaal. M.-i tööd kannatavad üldsõnalise fraasitamise all ega osuta iga kord tarvilikku süvenemist käsiteldavaisse probleemesse; siiski avaldasid nad oma kõlblise tõsisuse ja temperamendikõllase paatosega kaasaeglastele sügavat mõju ja aitasid m. s. luua talurahva vabastamiseks soodsa vaimse õhkkonna. Kõik see kindlustab M.-ile tähtsa koha Baltimaade ühiskondliku liikumise ja mõtte ajaloos.

Recke-Napiersky II; Napiersky, Gesch.-Schr.; Allg. D. B. XXI; J. Eckardt, Die balt. Provinzen Russlands (1868); B. M. 19., 1870 (H. Diederichs); Д. Ѳ. Сама-